

Francè in Lenart. Dà, dà!

Učitelj. Podajta mi roko. Vse je odpuščeno in pozabljeno.

France. Hvala vam, stokrat hvala gospod učitelj!

Učitelj. Tam v bližnji vasi čaka voznik, ki nas popelje domov. — Mislím, da sta prišla zdaj do spoznanja, kako težavno je po svetu hoditi. Ne pozabita se tudi dobremu ogljarju zahvaliti, ki je vaju tako prijazno pod streho sprejel.

Lenart. Bog vam poverni stotero, ki ste nam želodec potolažili. Če bodem kedaj potreboval oglja, naročil si ga bodem pri vas!

Francè. Jaz tudi; samo to vas prosim, da godernjavsa in škripače, ki je imate tukaj nekje v hiši, poženete kam drugam.

Ogljar. To bodem tudi storil, berž ko pride stari godec Lončar.

Učitelj. Nù! zdaj pa le proti domu; mračí se že in treba nam bode hiteti. (K poslušalcem:)

Kdor je po svetu potoval

Povedati bo mnogo znal;

Le to svetujem, naj si v zgled

Bi hotel ta-le dečka vzeti!

Za potovanje treba je

Denarjev, uma in sercé,

Sicér naletel tudi bo,

Na kisle mleko marsikdo.

(Zagrinjalo pade.)

Prirodopisno-natoroznansko polje.

V.

M e g l a.

To zanimivo prikazen poznate gotovo vsi; vsaj je že vsak izmed vas gotovo videl nekak dim, ki nam zakriva stvari, da jih večkrat komaj vidimo, akoravno so prav blizu nas.

Megla se naredí iz pare ravno tako, kakor rôsa in slana. Nù, da boste to stvar bolje razumeli, povedati vam hočem še nekaj,

Slišali ste že, da voda ne izhlapéva samo pri ognji, ampak tudi brez ognja, pri navadnej gorkoti. To prostovoljno spreminanje vode v paro se pa godí mnogo počasneje nego pri ognji.

Take pare pa mi vselej ne vidimo, ker se razide po zraku ter tako redka postane, da je videti ne moremo.

Izpustite košček sladkorja v vodo. Kaj boste zapazili? Sladkor bode v vodi izginil; pa temu vendar ni takó. Sladkor je ravno ondi ostal, kamor ste ga

djali, le izpremenil se je v neznano drobne delke, ter se je tako razširil po vodi, da ga prav nič ne vidite.

Kaj je tedaj treba, da se nam para, katere ne vidimo, zopet prikaže?

Treba bi jo bilo zopet zbrati ali zgostiti, kajti le zaradi tega je nismo videli, ker je bila preredka.

Da se pa to zgodi, in da paro v zraku videti moremo, treba je večkrat gorkote, večkrat tudi merzlotte. Znabiti se vam bode čudno zdelo, da ima gorkota in mraz take nasledke, ali temu je vendar tako. Gorkota, pa tudi mraz delata na to, da vidimo paro, — se ve da, vsako na svoj način. Gorkota ali vročina naredi mnogo pare, katera se potem vzdiguje v zrak in se tam tako razide ali razdeli, da nam je videti ni mogoče.

Pri lepem in gorkem vremenu tedaj ne vidimo pare. Hlad ali mraz pa ima to lastnost, da paro zbira in jo zgoščuje.

Ker tedaj mraz paro, ki je razdeljena po zraku, zopet nabere in zgosti, vidimo jo potem lahko. Na gorkem tedaj pare ne vidimo, ampak le na mrazu, kjer se zgosti.

Zató po zimi na polji in tudi v merzlej sobi vidimo paro iz naših ust, katero iz sebe dihamo, pri gorkem vremenu je pa videti ne moremo. Para, katera puhti iz naših ust, je dosti gorka. Če pa pride na merzel zrak, berž se zgosti, da jo vidimo; kedar pa pride na gorki zrak, razide se, da je ne vidimo.

Iz gorke pare se narejajo majhne drobne kapljice. Te kapljice so tako majhne, da je najmanjši veter lehkó derži v zraku; a mi bi takih kapljic ne mogli videti, ravno tako ne, kakor bi postavim ne mogli videti majhnega prašnega zernca obešenega v zraku. Ako bi pa veter v zrak odnesel tisoče in tisoče prašnih zernic, bi iz teh zernic postala prašina ali prašni oblak, katerega bi dobro videli in bi nam vse stvari zakrival, ki bi stale za njim.

Ravno taka je tudi s kapljicami v zraku. Na tisoče in tisoče jih tamkej gori stoji in se nam dozdevajo kakor dim ali oblak, skozi katerega ne moremo videti še celó tacih reči ne, ki so prav blizu nas.

Megla je tedaj brezštevilna množina kapljic iz goste pare, katera plava ne daleč od naše zemlje ter naredi, da zrak neprozoren postane.

Prav lahko se pa tudi primeri, da se zrak ohladi in v zraku tudi para, a vendar se ne naredi megla. To se zgodi samo takrat, kedar je v zraku prav malo pare, ki je pa v tem slučaju tako redka, da se iz nje ne morejo narediti kapljice, akoravno se počasi tudi zgosté.

Ako je pa v zraku mnogo vlage, naredi se megla tudi brez posebnega mraza.

Iz tega kar ste ravnokar slišali, lahko mi boste odgovorili na ta-le vprašanja: Zakaj je največ megle v jeseni? Zakaj se največ megle naredi nad rekami, potoki, jezери, ribnjaki in vlažnimi travniki? Zakaj se po deževnem vremenu vzdiga megla po verhovih gorá in logov kakor dim? Kako je to, da se megla večkrat tudi nad suho zemljo, po vaših in mestih prikaže?

Od megle potemni zrak. Nù megla ni našemu zdravju prav nič škodljiva. Na Angležkem so obilne in goste megle skorej zmiraj, pa vendar ljudje ravno tako dolgo, pa tudi še delj časa živé, kakor pri nas.

Lj. T.